Barok Çalgılar Atölyesi

Öğr. Gör. Özgür Turan

Anadolu Üniversitesi Çalgı Yapımı ve Onarımı Bölümü son sınıf atölye öğrencilerinin 2021-2022 öğretim yılında gerçekleştirdiği barok koleksiyonu, viola da gamba konsortu; soprano, tenor ve bas, iki viola d'amore, üç barok gitar, bir barok mandolin ve theorbo'dan oluşmaktadır.

Türkiye' de bir ilk olan ve oldukça kısa zaman içerisinde çeşitli eskizlerden ve plânlardan faydalanılarak hazırlanan barok çalgılar sergisi, dört gün boyunca meraklılarının ilgi odağı olmuştur. Serginin son günü müzikolog Prof. Dr. H. Alper Maral bizleri onurlandırarak "Eski Çalgılar İçin Yeni Müzik" seminerini gerçekleştirmiş, unutulan bu çalgıların geçmişi ve bugünü hakkında önemli bilgiler vererek bizleri aydınlatmıştır.

21. yüzyılın başında gerçekleşen yeni bir "sessel dönüş"; alışıla gelmiş, tını/ses görüngülerinin ve müzik pratiklerinin duysal farkındalıkla sorgulanmasına sebep olurken, buna koşut yeni tını ideallerine, daha çözünürlüklü/farklı ses sistemi arayışlarına ve eski müzik pratiklerine olan ilgiyi arttırır. Bu müzik pratiklerinin icrası için ihtiyaç duyulan, yaygınlaşan eski müzik çalgılarıysa her ne kadar "eski" sıfatıyla karşımıza çıksalar da çalım teknikleri/pratikleri, serbestlikleri, sundukları tını/ses önermeleri ve farklı ses sistemleriyle gönüllülerine, yenilikçi yaklaşımların kapılarını aralar. Böylelikle, eski müzik çalgılarına artan bu ilgi, atölye pratiklerinde sıra dışı çalgı yapım yaklaşımlarının şekillenmesine zemin hazırlar.

Eski müzik çalgılarının müzikal dönemler içerisindeki konumları; büyük bir kısmıyla klasik dönem müzik kanonunun gölgesinde kaldığını, barok gitarlar gibi bazı perdeli çalgılarınsa—eşit tamperaman ses sistemi konfigürasyonuyla—klasik müziğe eklemlenerek var olabildiklerini gösterir. Viola da gamba gibi çalgılar unutulmaya yüz tutarken, en küçük parçasına kadar standardize edilen keman ve keman yapım öğretisinin; ustadan çırağa, sözlü ve yazılı olarak gelenekselleşen bir dizgede günümüze kadar devam ettiği görülür. Kalıplaşan yapım teknikleri ve çoğunlukla görsel estetik üzerine şekillenen bu gelenek, ait olduğu klasik dönem müzik pratiklerinin ihtiyaçlarını/kültürünü yansır ve aynı hiyerarşiyi geleneksel yöntemlerle atölye pratiklerine taşır.

Barok ruhunun bir yansıması olarak eski çalgıların; hem malzeme seçimlerinde hem de görsel tasarımlarındaki serbest yaklaşımlarının dikkate değer varlığı; bizlere, çoğunlukla geleneksel edimler üzerinden ilerleyen çalgı yapımcılığının temelindeki deneyselliği ve arayışı gösterir.

Bu gibi arayışlarla, Barok dönem müzik anlayışının ihtiyaçlarına koşut, ses ve tını odaklı, deneyselliğin ön plânda tutulduğu bir konstrüksiyon ruhu ortaya çıkar. Böylelikle, eski çalgıların konstrüksiyonları; bu ruhu yeniden ortaya çıkartan, katılaşan/kalıplaşan görsel görüngüler üzerinde şekillenen öğretilerden uzak, yeni yöntem ve tekniklere ihtiyaç duyar. Tabulaşan konvansiyonel çalgılar üzerine kurulu, standartlaşmış bir çalgı yapım geleneğinin egemen olduğu günümüzde; bu yenilikçi konstrüksiyonel yaklaşım, —yeni ve deneysel çalgılarla birlikte—unutulmuş eski çalgıların yeniden keşfedildiği, disiplinler arası bir çalgı yapım anlayışını işaret eder. Ancak sözü edilen bu anlayış, sanayi devriminden bu yana endüstriyelleşen günümüz çalgı yapımcılığına eklemlenmeksizin, yenilikçi ve özgürlükçü bir perspektifte yeniden inşa edilmelidir.

Bugün bayağılaşan konvansiyonel çalgı yapım pratiklerinin gölgesinde ötekileşen eski müzik çalgıları ve deneysel çalgılar yenilikçi, yaratıcı bir alan olarak gün yüzüne çıkmaktadır. Bu noktada, Anadolu Üniversitesi Çalgı Yapımı ve Onarımı Bölümü, son sınıf Barok dönem çalgıları sergisi, bu yenilikçi perspektife sahip çalgı yapım yaklaşımlarının temelleri üzerine atılan önemli adımlardan biri olarak değerlendirilmelidir.

Son olarak, yenilikçi ve açık görüşlü insanların emekleriyle gerçekleşen bu sergi için, öncelikle; bizlerden hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen, uzun yıllar Türkiye'de çalgı yapım alanında farkındalığı arttırmaya yönelik sayısız çalışmalar yapan—aldığım dersleri, dostluğu ve yönderliğiyle gelişimime katkıda bulunan—Sevgili Hocam Prof. Dr. H. Alper Maral'a ve başından beri çalgı yapımı ve onarımı bölümümüze destek veren, yenilikçi, mütevazı ve zarif kişiliğiyle "O olmasaydı olmazdı" diyebileceğimiz okul müdürümüz Prof. Lilian Maria Tonella Tüzün'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca desteklerini esirgemeyen müdür yardımcıları; Doç. Dr. Onur Dülger'e ve Doç. Kaya Kılıç'a, konservatuvar sekreterimiz Halil Yetim'e ve daha nice emeği geçen Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı personeline teşekkür ederim.

Viola d'Amore
Cupito

Özgür Turan

Eskişehir, 2008

Model: Antonio Stradivarius

Akort: A, d, a, d', f#', a', d"

Tel Boyu: 370mm

Form Boyu:390mm

Form Genişliği:

A: 236mm, Ü: 186mm C: 138mm

Radyus: 38mm

Tel Aralığı: K: 40mm, E: 36mm

Üst kapak: Ladin Ağacı

Arka Kapak: Akça Ağaç

Yanlıklar: Akça Ağaç

Sap: Akça Ağaç

Tuşe: Abanoz

Kuyruk: Abanoz

Burgular : Abanoz

Teller: Sentetik

Vernik: Antik/Yağ

Viola d'Amore, Özgür Turan

Viola d'Amore, Özgür Turan

Viola d'Amore, Özgür Turan

Viola d'Amore, Özgür Turan

Viola d'Amore, Özgür Turan

Viola d'Amore, Özgür Turan

Viola d'Amore, Özgür Turan

Viola d'Amore, Özgür Turan

Viola d'Amore, Özgür Turan